MARIA GREVER EN KEES RIBBENS, *NATIONALE IDENTITEIT EN MEERVOUDIG VERLEDEN*
(AMSTERDAM UNIVERSITY PRESS, AMSTERDAM 2007) 220 BLZ., € 39,95.

De overheid implementeert een canon van Nederland in het geschiedenisonderwijs en wil van scholen een actieve bijdrage aan burgerschapsvorming.
De discussie over integratie is verhard en de overheid stelt hogere eisen aan inburgeraars. De nationale identiteit lijkt in ere te worden hersteld. De publicatie Nationale identiteit en meervoudig verleden is zeer de moeite waard voor een ieder die betrokken is bij het geschiedenisonderwijs. Deze gaat namelijk over de vraag wat de Nederlandse natie als identiteitskader en de geschiedenis van Nederland voor jongeren zelf betekenen. Een relevante vraag, zeker voor de vele scholen die een grote diversiteit aan nationaliteiten en culturen herbergen. De publicatie bevat de resultaten van het historisch en sociaal-wetenschappelijk onderzoek dat Maria Grever en Kees Ribbens in opdracht van de WRR uitvoerden.
Na een historische verkenning van ontwikkelingen in de herinnerings- en herdenkingscultuur in Nederland, Groot-Brittannië en Frankrijk, volgen de resultaten van een enquête onder in totaal 678 jongeren van 14 tot 18 jaar uit Rotterdam, Londen en de regio Lille. Bij de resultaten voor Rotterdam wordt een onderscheid gemaakt tussen autochtone, Surinaams-Antilliaanse, Marokkaanse en Turkse leerlingen.
Ruim de helft van de autochtone jongeren beschouwt zichzelf op de eerste plaats Nederlander. Veel autochtone jongeren identificeren zich vooral met hun wijk, dorp, stad of provincie. Bij de allochtone jongeren maakt de Nederlandse identiteit wel deel uit van de top vijf van belangrijkste identiteiten, maar staat bij bijna de helft de herkomstland-identiteit voorop. Vooral voor Marokkanen en Turken is de godsdienst-identiteit belangrijk.
Gezien de hernieuwde aandacht voor geschiedenis van Nederland in het curriculum, is het opvallend dat slechts 2 (Turken) tot 25% (autochtonen) van de onderscheiden groepen deze geschiedenis als meest belangrijk voor zichzelf ziet.
De geschiedenis van de familie wordt het belangrijkst gevonden. Geschiedenis van Europa is minder populair dan wereldgeschiedenis. Vooral Marokkaanse en Turkse jongeren hebben interesse in de geschiedenis van hun godsdienst. Verder blijken autochtone jongeren zich meer trots en verbonden te voelen met de geschiedenis van Nederland dan allochtone jongeren (die zich meer betrokken voelen bij migrantengeschiedenis).
De auteurs geven met hun studie zelf de beperkingen aan. Het gaat om een pilot study. Maar hoewel er dus geen sprake is van een representatief onderzoek, de resultaten zijn voor wat betreft de Nederlandse leerlingen wel significant. Dat blijkt ook uit de uitgebreide statistische bijlagen achterin het boek.
In hun slotbeschouwing pleiten Grever en Ribbens voor een terughoudende rol van de overheid als het gaat om het opleggen van een nationale identiteit. Elk individu heeft meerdere identiteiten. Volgens Grever is het risico van alle huidige aandacht voor de historische ijkpunten van de natiestaat de uitsluiting van bepaalde perspectieven en verhalen, met als mogelijk gevolg dat vooral allochtone jongeren ontheemd raken of zich gaan afzetten tegen de dominante cultuur. Nederlandse geschiedenis zou verbonden moeten worden met Europa en de wereld, zodat ook het land van herkomst van allochtone jongeren een plaats kan krijgen. Daarnaast zou veel aandacht moeten worden gegeven aan transnationale en wereldhistorische confrontaties en contacten, zoals migratie, transatlantische slavenhandel, wereldoorlogen en de mediarevolutie.
Dit onderzoek vraagt om meer. We krijgen nu wel een beeld van hoe verschillende groepen leerlingen de Nederlandse geschiedenis waarderen, afgezet tegen bijvoorbeeld familiegeschiedenis, streekgeschiedenis Europese geschiedenis en wereldgeschiedenis in de vorm van een top-5. Maar welke verhalen maken ze van de Nederlandse geschiedenis? En hoeveel tijd besteden de docenten aan Nederlandse geschiedenis in de klas?

